

Gezien de korte tijd is er gekozen om geen vragen op te sturen naar het CvTE, maar een volledig advies op te stellen. Na de afname van het examen wordt er uiteraard wel evaluatief gesproken met het CITO en het CvTE. Hierin worden alle bezwaren en suggesties besproken.

Let op! Het betreft hier een **advies** bij het correctievoorschrift havo 2023. Dit advies is opgesteld door de docenten aardrijkskunde die bijeenwaren op de door het KNAG georganiseerde landelijke examenbespreking havo d.d. 31 mei 2023. Deze docenten waren de afgevaardigden van de regionale besprekingen.

Opmerking: indien er in het correctievoorschrift sprake is van 'een juiste ...' dan zijn er meerdere antwoorden mogelijk. Deze worden verder niet genoemd, zie artikel 3.3 van het correctievoorschrift voor toelichting.

De verantwoordelijkheid voor de correctie berust bij de examinator en gecommitteerde.

Vraag	De Big Tech
2.	<p><i>Eerste bolletje:</i></p> <p>Antwoorden goedkeuren die ingaan op een verandering naar bedrijven die actief zijn in de tertiaire sector/dienstverlening.</p> <p><i>Tweede bolletje:</i></p> <p>Antwoorden die ingaan op censuur door Chinese bedrijven kunnen ook goedgekeurd worden.</p> <p>Antwoorden die ingaan op de hoge opleiding van inwoners van de Verenigde Staten niet goedkeuren.</p>
3.	<p><i>Eerste bolletje:</i></p> <p>Uitgebreid mag tussen haakjes gelezen worden.</p>
4.	<p><i>Tweede bolletje:</i></p> <p>Antwoorden die ingaan op zeedieren die kabels beschadigen kunnen ook goedgekeurd worden.</p> <p>Antwoorden die ingaan op CO₂ uitstoot die vrijkomt bij de aanleg niet goedkeuren.</p> <p>Antwoorden die ingaan op de moeilijke bereikbaarheid van de kabels niet goedkeuren, want dit slaat op beperkingen in de techniek en niet op de dimensie natuur.</p>

	<p><i>Derde bolletje:</i></p> <p>Antwoorden goedkeuren die ingaan op de sterke afhankelijk van internet in de samenleving (voor bijvoorbeeld telefonie of betalingsverkeer).</p> <p>Antwoorden die ingaan op het verlies van de eigen cultuur kunnen ook goedgekeurd worden.</p>
--	--

Vraag Ontwikkeling van de wereldbevolking

5.	Alleen punten toekennen als de juiste werelddelen zijn genoemd. Macro-regio's of subcontinenten niet goedkeuren.
7.	<p>Antwoorden bij vraag 7 kunnen zowel uit gaan van het land Nigeria als van het continent Afrika.</p> <p>Antwoorden goedkeuren die er vanuit gaan dat het geboortecijfer (ondanks de daling) nog altijd hoog is / hoger is dan de vervangingsfactor.</p> <p>Antwoorden die ingaan op migratie / sociale bevolkingsgroei niet goedkeuren.</p>
8.	<p><i>Eerste bolletje</i> Tweede streepje</p> <p>Het zal voor Nigeria moeilijk zijn om (overheids)voorzieningen (zoals infrastructuur/onderwijs/zorg/huisvesting) op peil te houden.</p> <p><i>Tweede bolletje</i></p> <p>Antwoorden die ingaan op de druk op de ruimte die kan leiden tot spanningen tussen Christenen en Moslims kunnen ook goedgekeurd worden.</p>

Vraag De Azoren

9.	Antwoorden goedkeuren die ingaan op platen die uit elkaar bewegen bij de divergente plaatgrens (1p), waarbij spanning/wrijving/druk wordt opgebouwd / magma omhoog komt (2p).
10.	<p>Antwoorden goedkeuren met de namen van andere eilanden die dezelfde strekking volgen als het correctievoorschrift.</p> <p>Antwoorden waarin met behulp van de afstand de leeftijd is berekend kunnen ook goedgekeurd worden.</p>
11.	Vochtig mag tussen haakjes gelezen worden.
12.	<p><i>Eerste bolletje (a):</i></p> <p>de temperatuurverschillen tussen de seizoenen in Horta zijn kleiner</p>

dan in Lissabon / de gemiddelde wintertemperatuur in Lissabon is lager dan in Horta / de gemiddelde zomertemperatuur in Lissabon is hoger dan in Horta.

Artikel 5 toepassen.

Vraag De chocoladeheuveld op Filipijnen

13.	<i>Eerste bolletje:</i> Uit koraalrif ontstaat kalksteen. <i>Tweede bolletje:</i> De kalksteen wordt opgeheven / komt omhoog of de zeespiegel daalt, waardoor kalksteen aan het aardoppervlak komt.
14.	Antwoorden die ingaan op chemische verwerking niet goedkeuren.
15.	<i>Niet afwijken van het correctievoorschrift.</i>
16.	Antwoorden goedkeuren waaruit blijkt dat in de gebieden waar puinwaaiers / kustsedimenten liggen ook vandaag de dag nog sedimentatie (vanuit zee / rivieren) plaatsvindt.

Vraag Extreme droogte in Brazilië

17.	<i>Eerste bolletje:</i> Hier mag gelezen worden dat de ITCZ naar het noorden verschoven is. Aan een verklaring op grond van de ligging in de regenschaduw kan maximaal 1 punt worden toegekend.
18.	<i>Niet afwijken van het correctievoorschrift.</i>
19.	Antwoorden die ingaan op koelwater / proceswater niet goedkeuren.
20.	<i>Niet afwijken van het correctievoorschrift.</i> Artikel 5 is hier niet van toepassing.

Vraag Regionale verschillen in Brazilië

21.	<i>Eerste bolletje:</i> In de hoofdstad Brasília / het federale district tussen haakjes lezen.
------------	---

	Antwoorden die ingaan op corruptie niet goedkeuren.
22.	Antwoorden goedkeuren die ingaan op het feit dat het voor deze groep relatief moeilijk is (door discriminatie, laag opleidingsniveau etc.) om in de stad regulier werk te vinden. Antwoorden die ingaan op de (informele) werkgelegenheid die door het toerisme wordt gecreëerd kunnen ook goedgekeurd worden.
23.	Aan antwoorden waarin twee antwoordelementen uit de eerste deelscore verwerkt zitten twee punten toekennen.
24.	Antwoorden waarin een combinatie van de regio Zuidoost en Centraal-West wordt gemaakt kunnen ook goedgekeurd worden. Een combinatie van de regio Centraal-West en regio Zuid niet goedkeuren (bij die indeling worden immers de grootste steden buiten beschouwing gelaten).

Vraag Hitte in Amersfoort

25.	<i>Tweede bolletje:</i> Antwoorden die ingaan op hogere natuurwaarden / meer biodiversiteit kunnen ook goedgekeurd worden. Bij het tweede streepje kan berging toegevoegd worden.
27.	<i>Derde bolletje:</i> Antwoorden waaruit blijkt dat de bebouwingsdichtheid laag is / veel groen aanwezig is in Schothorst kunnen goedgekeurd worden.

Vraag Wetterskip Fryslân

28.	Antwoorden goedkeuren waaruit blijkt dat de grenzen van waterkundige eenheden in het noordoosten van Friesland niet samenvallen met de provinciegrens.
29.	Voorbeelden van die de kenmerken van integraal waterbeleid weergeven goedkeuren.
31.	<i>Eerste bolletje (a):</i> Alleen verzilting goedkeuren. <i>Tweede bolletje (b):</i> Het (zuid)oosten van Friesland / zuidwesten / in Gaasterland / in de zand- en/of veengebieden.

Antwoorden die alleen verwijzen naar plaatsnamen niet goedkeuren (het gaat immers over delen van Friesland).

Derde bolletje (c):

Kustgebieden kunnen ook goedgekeurd worden.